

(/)

 (/)> Kunst - Arkitektur - Haver - Design - Mode ([http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode)

arkitektur-haver-design-mode)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Klar blaa Luft, let Bris fra N.

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/den-forstenede-skov>)

Klar blaa Luft, let Bris fra N.

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 3342

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/klar-blaa-luft-let-bris-fra-n>) **t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på <http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/klar-blaa-luft-let-bris-fra-n>) **in** (<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/klar-blaa-luft-let-bris-fra-n&title=>)

Johannes Larsen

Klar blaa Luft, let Bris fra N.

Dagbøger fra fugleekspeditionen i Grønland 1925.

Strandberg Publishing i samarbejde med Ny Carlsbergfondet.

352 sider, rigt ill., indb. 299,95 kr.

Af Anders Ellegaard, cand.jur.

Johannes Larsens 10 små dagbøger fra tre måneders ekspedition i Vestgrønland som udgangspunkt for en bog på 352 sider er vist et dyk ned i de dybeste kilder for kunst- og litteraturforskere. - Men "Fat mod, Jeronimus. Det driver over!" Læseren bliver lige så stille mere og mere fascineret og spændt på, hvad der nu skete. Man lever sig ind i rollen som fluen på agterstavnen.

I Ny Carlsbergfondets serie af "Kilder til Dansk

Kunsthistorie" er denne bog bind tre. Arkivar Claus Grønne skriver i forordet og i efterskriften om fondets digitaliseringsinitiativ og bogudgivelser i samarbejde med Strandberg Publishing.

Grønlandsekspeditionen var resultatet af vekselerer og (amatør)ornitolog Eiler Lehn Schiølers ønske om at udgive et ti-bindes værk om Danmarks Fugle. Maleren Johannes Larsen og tegneren og konservatoren Henning Scheel skulle levere tegninger og akvareller til serien. Desværre kom en finanskrise imellem, så der udkom kun tre bind, hvoraf Grønlands Fugle er nummer to. - Ud over de to nævnte deltog 16-årige Finn Salomonsen (senere meget kendt ornitolog), søminemester Johan Møller (kaptajn på ekspeditionsbåden Angut) og Jon/John Møller (fører og tolk). "Fem mand på en båd," som Henning Scheel skrev i sin bog om turen. I denne bog er bragt citater fra Henning Scheels bog, hvor de ofte er bragt sammen med Johannes Larsens beskrivelse af de samme ting.

I indledningen skriver museumsinspektør ved Johannes Larsen Museet, Malene Linell Ipsen, om baggrunden for ekspeditionen og om forskellen på stilen i breve, som er skrevet til andre, og dagbøger, som er skrevet til én selv og til eget brug. Deraf kommer telegramstil, forkortelser og kodesprog i dagbøgerne. - Det var en luksusekspedition med god mad og rigelige drikkevarer. Ikke alene om bord på båden, men også når de blev modtaget med åbne arme, hvor de gik i land.

Kapitel 1 er skrevet af kunsthistoriker Theis Vallø Madsen. "Johannes Larsen - natur i evig forandring." Her ridses baggrunden for "Fynbomalernerne" op. Hvem de var, hvad de var oppe imod og hvad deres motivverden var – de såkaldte "Bondemalere." - Ikke mindst Johannes Larsen blev kendt og elsket som maler af naturen: vejr, fugle, dyr, landskaber, kysten.

Kapitel 2 er skrevet af naturhistorikeren og billedkunstneren Jens Gregersen, som selv har udgivet bogen Arktisk Sommer. - I 1925 var det en naturlig ting at skyde dyr og fugle for at male og tegne dem. Johannes Larsen var både ivrig jæger og fortaler for naturbeskyttelse. De skudte fugle fik fjernet indvoldene og blev "skindlagte" eller udstoppede. På ekspeditionen blev flere end 500 fugle skindlagte. Lehn Schiøler svarede Dansk Ornitologisk Forening, at han var videnskabsmand og handlede som sådan. I dag bruger "fuglekikkere" kameraer, kikkerters og digitale hjælpemidler. Tidligere tiders anerkendte metoder bør ikke vurderes med nutidens øjne, muligheder og etiske holdninger. Ekspeditionen kan i dag ses både som videnskabelig og som et tidsbillede. - Lehn Schiølers tanke var, at de 8-10 bind skulle indeholde alt, hvad man vidste om fugle. Ekspeditionen skulle skaffe autentisk materiale om fuglene i Grønland. - Sejladsen til Nuuk/Godthåb foregik med skibet Hans Egede. Derfra sejlede man med båden Angut til Qeqertarsuaq/Godhavn med flere stop undervejs. - Kapitlet har gode afsnit om planter, fugle og myg samt gode og opklarende noter.

Kapitel 3 er skrevet af Malene Linell Ipsen og er en læsevejledning til dagbøgerne. Stavefejl og afvigende grammatik er taget med, manglende ord eller bogstaver er markeret tilføjet, forkortelser er forklaret, nye personer er annoteret osv. Latinske navne på fugle og planter kan findes i registeret eller i annoteringen. Det kan anbefales, at læseren fra starten laver en liste over latinske navne. Det gør læsningen lettere i starten og bliver hurtigt overflødig. Det ses tydeligt, at Johannes Larsens dagbøger er skrevet til ham selv. Men som det anføres, værner man sig meget hurtigt til forkortelser og latinske navne. Bogen er illustreret med mange af Johannes Larsens blyantstegninger fra dagbøgerne, enkelte tuschtegninger og oliemalerier, som er malet efter hjemkomsten. Desuden er der flere fotografier fra Johannes Larsens Museum og fra Henning Scheels bog om ekspeditionen.

Dagbøgerne er medtaget som selvstændige afsnit med dagbogsnumre og datoer. Hvert afsnit er illustreret med affotograferinger af de tegninger, som hører til teksterne. Hertil kommer tuschtegninger eller akvareller, som passer til teksten. Henning Scheels tekster fra hans bog er stillet op sammen med Johannes Larsens beskrivelse af samme emne i dagbøgerne. Endelig er medtaget nogle af Johannes Larsens breve til Alhed hjemme i Kerteminde.

Johannes Larsen har noteret flere ting i dagbøgerne: vind, vejr, havet/bølgerne, fugle, planter, isbjerger, farver, terræn, folk, skydninger, arbejde med fuglene, mad, middage, drikkevarer, tobak med mere i telegramstil. Men der er ind imellem også rent prosaagtige afsnit:

"Vi sejler langs med Skærene ud af Bugten en Lom. Vi sejler ind mellem skærene østen om Håbets Ø en Kongeederfugl. Ikerasak Sundets Baals revir, lave kuplede Klipper på begge Sider det smalle Sund der lidt efter udvider sig saa det er som at sejle på en Indsø. Mellem 2 Klipper ses et Øjeblik Toppen af Hjortetakken rage op af Skyerne, det er skyet næsten helt graat. Paa en klippe sidder en Ravn Snespurven synger. Der ligger Sne i Fordybningerne og paa N Siden af Klipperne." (P. 109, Dagbog 2, 11. juli 1925.)

Der er 100 citater og 100 tegninger som trænger sig på, men det er jo håbløst. - Bogen er smukt og solidt udført. Tegninger, akvareller og malerier er trykt i høj kvalitet. De indledende afsnit og kapitler er meget oplysende og en god introduktion til læsning af dagbøgerne. - Bogen er et forskningsmæssigt bidrag til kunsthistorien om Johannes Larsen og samtidig et tidsbillede af, hvordan forskning og ekspeditioner fandt sted i 1925 – og den er et fund til prisen.

Bagerst i bogen findes Johannes Larsens biografi, litteratur- og illustrationshenvisninger, takketale og et fyldigt register.

Bogen og dagbøgernes tekst og tegninger sniger sig ind under huden på læseren. Fra en tilsyneladende trivial opremsning af dagbogsoptegnelser af observationer bliver det til en fængslende rejseberetning og videnskabelig ekspedition til Vestgrønland i 1925.

[Historie-online.dk, den 24. september 2019]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/den-forstenede-skov>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/philip-de-lange-koebenhavns-store-bygmester>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/moentmestergaarden>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/bygninger-med-sjael>)